

biológia

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZŠ

BIOLÓGIA / BIOLOGY

slovensko-anglický/Slovak-English

Zostavovatelia

PaedDr. Mariana Páleníková, PhD. Janka Píšová, PhD.

Preklad

PhDr. Denisa Ďuranová

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhDr. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaia

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-249-5

EAN 9788081182495

A

- alela** *alely* allele
 alela **dominantná** dominant allele
 alela **recesívna** recessive allele
alkoholizmus alcoholism
antikoncepcia *antikoncepcie*
 contraception

B

- babôčka** *pávooká* peacock butterfly
baktéria *baktérie* bacteria
 pôdne **baktérie** soil bacteria
baza čierna elderberry
bažant obyčajný common pheasant
bezstavovec *beztavovce* invertebrate
bielkovina *bielkoviny* protein
biogénne prvky biogenic elements
biológia biology
biologická rovnováha biological balance
biotop *biotopy* biotope
blana *blany* membrane
 plávajúca **blana** web (webbed feet)
bleduľa *jarná* spring snowflake
bobor vodný Eurasian beaver
bocian biely white stork
borovica lesná Scotch pine
brada *brady* chin
buk lesný common beech
bunka *bunky* cell
 bunka **oplodnená** zygote
 bunka **pohlavná** gamete
 bunka **rastlinná** plant cell
 bunka **telová** body cell
 bunka **živočíšna** animal cell
bunkové organely organelle
bylina *byliny* plant
bylinožravec *bylinožravce* herbivore

C

- cicavec** *cicavce* mammal
cieva *cievy* vessel
cukor *cukry* sugar

Č

- čakanka obyčajná** common chicory
čelo *čelá* forehead
členok *členky* ankle
človek *ľudia* man
čmeľ zemný bumblebee
črevo *črevá* intestine
 hrubé **črevo** large intestine
 tenké **črevo** small intestine
črievičník *papučkový* cypridium,
 lady's slipper

D/Ď

- d'alekohl'ad** *d'alekohľady* binoculars
dážď'ovka zemná common earthworm
dedičnosť heredity
delenie bunky cell division
deratizácia deratisation
dezinfekcia disinfection
dezinsekcia desinsection
diviak lesný wild boar
dlaň *dlane* palm
DNA DNA
doprava traffic
dravec *dravce* beast of prey
dreviny *dreviny* woody plant
 dreviny **ihličnaté** coniferous woody
 plant
 dreviny **listnaté** deciduous woody plant
droga *drogy* drug
drozd čierny black thrush
dub letný common oak
dúška *materina* thyme
 dýchacia sústava ↗ **sústava**
dýchanie breathing

E

- ekológia** ecology
ekosystém *ekosystémy* ecosystem,
 ecological system
 lesný **ekosystém** forest ecosystem
 prírodný **ekosystém** natural ecosystem
 trávnatý **ekosystém** grassy ecosystem
 umelý **ekosystém** artificial ecosystem
 vodný **ekosystém** aquatic ecosystem

environmentalistika environmental studies

F

fajčenie smoking

farba *farby* color

fazuľa *obyčajná* common bean

filtrácia *filtrácie* filtration

fotosyntéza photosynthesis

fúzy *obyč. mn.* moustache, whiskers

G

gén *gény* gene

genetika genetics

geológia geology

geologické činitele geological factors

geologické éry geological era

geologické procesy geological processes

H

hlava *hlavy* head

hlavohrud' *hlavohrude* cephalothorax

hlodavec *hlodavce* gnawer, gnawing animal

hltan *hltany* pharynx

hmyz *hromad.* insect

hormón *hormóny* hormone

hornina *horniny* rock

horniny premenené metamorphic rock

horniny usadené sedimentary rock

horniny vyvreté igneous rock

premena hornín metamorphosis

hrab *obyčajný* European hornbeam

hrdlo *hrdlá* throat

hrib *dubový (dubák)* boletus reticulatus, summer cep

hrtan *hrtany* larynx

hrud' *hrude* chest, thorax

hrudná kosť ↗ **kosť'**

huba *huby* mushroom

jedlé huby edible mushrooms

jedovaté huby poisonous mushrooms

nejedlé huby inedible mushrooms

húsenica *húsenice* caterpillar

hustota density

hydina poultry

hygiena hygiene

CH

choroba *choroby* disease, illness

dedičná choroba heritable disease

infekčná choroba infectious disease

chrbát *chrbtý* back

chrbtica *chrbtice* spine

chránené územie protected area

chromozóm *chromozómy* chromosome

chvost *chvosty* tail

I

ihličie *hromad.* needles

ikra *ikry* roe

imunita immunity

inkubačná doba incubation period

inštinkt *inštinkty* instinct

J

jadro *jadrá* core

jazero *jazerá* lake

jedinec *jedince* individual

jeleň *lesný* red deer

jelša lepkavá common alder

jež *tmavý* European hedgehog

K

kačica *divá* mallard

kapor *obyčajný* common carp

ker *kry* shrub

kliešť' *obyčajný* castor bean tick

klíma climate

klimatické zmeny climate change

kmeň *kmene* trunk

konár *konáre* branch

končatina *končatiny* limb

dolná končatina upper limb

horná končatina lower limb

predná končatina front limb

zadná končatina hind limb

konečník *konečníky* rectum

konzument *konzumenty* consumer

koreň *korene* root
koruna *koruny* crown
kosť *kosti* bone
 hrudná kosť breastbone, sternum
 ramenná kosť humerus
 stehenná kosť femur, thigh bone

kostra *kostry* skeleton
koza domáca domestic goat
koža *kože* skin
kôň domáci domestic horse
králik divý European rabbit
kras *krasy* karst
krídlo *krídla* wing
križenie crossbreeding
križiak obyčajný garden spider
krv blood
 krvné skupiny blood type
 krycia sústava ↗ **sústava**
kryštál *kryštály* crystal
kukla *kukly* pupa
kura domáca domestic fowl
kvasinka *kvasinky* yeast
kvet *kvety* flower
kyselina *kyseliny* acid
 nukleová kyselina nucleic acid
kyslík *kyslíky* oxygen

L

laba *laby* paw
laboratórium *laboratóriá* laboratory
lakeť *lakte* elbow
larva *larvy* larva
látka *látky* substance
 anorganické látky inorganic matter
 organické látky organic matter
 psychoaktívne látky psychoactive substances
lebka *lebky* skull
lekno biele white water lily
les *lesy* forest
lesk gloss
lice *lica* chick
liečivo *liečivá* drug, medicine, remedy
lipa malolistá small-leaved lime, pry
list *listy* leaf
lišajník *lišajníky* lichen

líška *hrdzavá* red fox
lúka *lúky* meadow
lupa *lupy* magnifier
lupen *lupene* petal
lýtko *lýtka* calf

M

mačka domáca domestic cat
magma *magmy* magma
mach *machy* moss
mäsožravec *mäsožravce* carnivore
med *medy* honey
mikroorganizmus *mikroorganizmy*
 microorganism
mikroskop *mikroskopy* microscope
minerál *minerály* mineral
mláďa *mláďatá* young
moč urine
močiar *močiare* swamp
močová rúra urethra
močovod *močovody* ureter
močový mechúr bladder
mravec lesný red ant
mravenisko *mraveniská* ant-heap
myš domová house mouse

N

nákaza infection, contagion
nektár nectar
 nervová sústava ↗ **sústava**
noha *nohy* leg
nos *nosy* nose
nosová dutina nasal cavity
nožnice pomn. scissors

O

obehová sústava ↗ **sústava**
obezita obesity
obilnina *obilniny* cereal
objektív (mikroskopu) objective (lens)
oblička *obličky* kidney
obnoviteľné zdroje energie renewable energy
oboživelník *oboživelníky* amphibian
očkovanie vaccination

odpad *odpady* waste
odroda *odrody* variety
odvar *odvary* decoction
ochorenie *ochorenia* disease
ochrana prírody nature protection
oko *oči* eye
okopanina *okopaniny* root crop
olejnina *olejniny* oil bearing crop
oplodnenie fertilization
 oporná sústava ↗ **sústava**
orgán *orgány* organ
organizmus *organizmy* organism
 organizmy **parazitické** parasitic organisms
 organizmy **saprofytické** saprotrophic organisms
 organizmy **symbiotické** symbiotic organisms
 orgánová sústava ↗ **sústava**
ovca *domáca* domestic sheep
ovocie fruit
ovzdušie air
oxid uhličitý carbon dioxide

P

paprad' *paprade* fern
parazit *parazity* parasite
 parazity **vnútorné** internal parasites
 parazity **vonkajšie** external parasites
pasienok *pasienky* pasture
pazúr *pazúry* claw
pažerák *pažeráky* esophagus
päta *päty* heel
pečeň *pečene* liver
peľ pollen
pera *pery* lip
perie hromad. feather
 masné **perie** greasy feather
pes *domáci* domestic dog
pinzeta *pinzety* tweezers
planktón plankton
plaz *plazy* reptile
plemeno *plemená* breed
pleseň *plesne* mould
pletivo *pletivá* tissue
plod *plody* fruit

plodina *plodiny* crop
pl'úca pomn. lungs
plutva *plutvy* fin
podhubie mycelium
pohlavná dvojtvarosť sexual dimorphism
pohyb *pohyby* movement
 pohybová sústava ↗ **sústava**
pokus *pokusy* experiment
pole *polia* field
poľnohospodárstvo agriculture
populácia *populácie* population
potomstvo offspring
potrava *potravy* food
potravinová pyramída food pyramid
potravová pyramída food pyramid
potravové reťazce food chains
potravové siete food webs
pozorovanie *pozorovania* observation
pôda *pôdy* soil
praslička *prasličky* horsetail
predkolenie *predkolenia* shin, foreleg
predlaktie *predlaktia* forearm
premenlivosť variability
prevencia *prevencie* prevention
příhl'ava (žihl'ava) *dvojdómá* common nettle
prieduška *priedušky* bronchus
priedušnica *priedušnice* trachea
priemysel industry
príroda nature
prírodnina substance
 neživé **prírodniny** inanimate substances
 živé **prírodniny** animate substances
prispôsobivosť adaptability
producent *producenty* producer
prostredie *prostredia*
prst *prsty* finger
prvá pomoc first aid
predlekárska prvá pomoc premedical first aid
púpava *lekárska* common dandelion

R

rameno *ramená* arm

chránené rastliny protected plants
 jedovaté rastliny poisonous plants
 liečivé rastliny medicinal plants
 rebro *rebrá* rib
 recyklácia *recyklácie* recycling
 reducent *reducenty* saprophagous
 regulačné sústavy ↗ **sústavy**
 režim dňa day schedule
 riasa *riasy* seaweed
 robotnica *robotnice* worker bee
 ročné obdobie season
 rodičovstvo parenthood
 plánované rodičovstvo planned
 parenthood
 rozklad organických látok
 decomposition of organic substances
 rozmnožovacia sústava ↗ **sústava**
 rozmnožovanie reproduction
 rozmnožovanie nepohlavné asexual
 reproduction
 rozmnožovanie pohlavné sexual
 reproduction
 ruda *rudy* ore
 ruka *ruky* arm
 ryba *ryby* fish
 rybárstvo fishing
 rybník *rybníky* pond
 rybníkárstvo fish farming
 rybolov fishing
 rys ostrovid Eurasian lynx

S

sad *sady* orchard, garden
 samec *samce* male
 semeno *semená* seed
 sídlo *sídla* settlement
 ľudské sídlo human settlement
 sinica *sinice* cyanobacteria
 skamenelina *skameneliny* fossil
 skládka *skládky* landfill
 skokan hnedý common frog
 skorocel kopijovitý ribwort plantain
 slimák záhradný Roman snail
 Slnko Sun
 sova lesná tawny owl
 spaľovanie burning

spevavec *spevavce* songbird
 spoločenstvo rastlín plant community
 spoločenstvo živočíchov animal
 community
 srdce *srdcia* heart
 srst' *srsti* fur
 stavba tela body structure
 vonkajšia stavba tela external body
 structure
 stavec *stavce* vertebra
 stavovec *stavovce* vertebrate
 stehno *stehná* thigh
 stonka *stonky* stem
 stres stress
 strom *stromy* tree
 ihličnatý strom coniferous tree
 listnatý strom deciduous tree
 strukovina *strukoviny* legume
 surovina *suroviny* raw material
 nerastné suroviny non-renewable
 resources
 sústava *sústavy* system
 dýchacia sústava respiratory system
 krycia sústava integumentary system
 nervová sústava nervous system
 obehová sústava circulatory system
 oporná sústava skeletal system
 orgánová sústava organ system
 pohybová sústava muscular system
 regulačné sústavy regulatory systems
 rozmnožovacia sústava reproductive
 system
 tráviaca sústava digestive system
 vylučovacia sústava excretory system
 sval *svaly* muscle
 žuvacie svaly masticatory muscles
 svalnatá noha muscular leg
 svetlo *svetlá* light

Š

škodca *škodcovia* pest
 šľachtenie breeding
 šošovka *šošovky* lens
 štetina *štetiny* bristle
 št'uka obyčajná northern pike
 šupina *šupiny* fish scale

T

telo *telá* body
tkanivo *tkanivá* tissue
transfúzia *transfúzie* transfusion
trávenie digestion
 tráviaca sústava ↗ **sústava**
trst' *obyčajná* common reed
trúd *trúdy* drone
tur domáci gayal
tvrdosť hardness
tykadlo *tykadlá* antenna

U/Ú

ucho *uši* ear
úkryt *úkryty* shelter, cover
úľ *úle* bee-hive
ulita *ulity* shell
úraz accident, injury
ústa *pomn.* mouth
 ústna dutina buccal cavity, oral cavity
 uvoľnenie energie release of energy

V

vajce *vajcia* egg
vajíčko *vajíčka* egg, ovule, ovum
včela *medonosná* western honey bee
včelárstvo apiculture
vírus *virusy* virus
vlákno *vlákna* fibre
vlastnosť *vlastnosti* attribute
vlna wool
voda *vody* water
 stojatá voda stagnant water
 tečúca voda flowing water
vŕba *biela* white willow
vrstva *vrstvy (etáž)* layer
 bylinná vrstva herb layer
 kerová vrstva shrub layer
 koreňová vrstva root layer
 machová vrstva moos layer
 stromová vrstva tree layer
vstrebávanie absorption
všežravec *všežravce* omnivore
vták *vtáky* bird
 kŕmivé vtáky altricial birds

nekŕmivé vtáky precocial birds
 sťahovavé vtáky migratory birds
 vylučovacia sústava ↗ **sústava**
vylučovanie excretion
výtrusnica *výtrusnice* sporangium
vývin *výviny* development
výživa *výživy* nutrition
vzduch air

Z

záhrada *záhrady* garden
zdravie health
zelenina *zeleniny* vegetable
zemetrasenie *zemetrasenia* earthquake
 zemská kôra Earth's crust
 zemské jadro Earth's core
 zemský plášť Earth's mantle
 zemský povrch earth's surface
znak *znaky* character, sigm, symbol
znečistenie pollution
zobák *zobáky* beak
zrkadlo *zrkadlá* mirror
zub *zuby* tooth
 hlodavé zuby gnawing teeth
zvetrávanie weathering
zvierá *zvieratá* animal
 zvieratá domáce domestic animal

Ž

žalúdok *žalúdky* stomach
žiabre *pomn.* gill
žihadlo *žihadlá* sting
žila *žily* vein, blood vessel
živina *živiny* nutrient
živočích *živočíchy* animal
 živočíchý jednobunkové unicellular
 organism, single-celled organism
 živočíchý mnohobunkové multicellular
 organism
 životné prejavy vital signs
 životné prostredie environment
 životný cyklus life cycle
 životný cyklus rastlín life cycle of plants
 životný štýl life style
 zdravý životný štýl healthy life style
žubrienka *žubrienky* tadpole